

Den filosofiske dikteren

//

//]]]]> //]]>

Hvilken betydning har Ludwig Wittgensteins særegne, litterære stil? Noen mener den er filosofisk irrelevant. Men ser vi nærmere på måten han skriver, viser den seg å være filosofisk svært så interessant.

Av Christian Erbacher

Ludwig Wittgenstein (1889–1951) blir regnet som en av de mest innflytelsesrike filosofene i det 20. århundre. Hans tanker har hatt stor betydning for mange disipliners oppfatning av språk, kommunikasjon og hvilken rolle disse spiller. I den akademiske filosofien har hans skrifter ført til økt oppmerksomhet omkring språkanalyse. Samtidig hersker det uenighet om hvordan hans egne tekster skal leses og forstås. Spesielt er det tekstenes stil og form som skaper debatt: Mens noen anser dem for å være filosofisk irrelevante, mener andre at de uttrykker vesentlige aspekter ved hans filosofi.

Hvordan lese Wittgenstein?

//]]]]> //]]>

I min avhandling behandler jeg denne kontroversen om innhold og form hos Wittgenstein med hans tidlige hovedverk *Logisch-philosophische Abhandlung* som eksempel. Grunntanken i avhandlingen er: Hvis verkets litterære aspekter er filosofisk relevante, så må analysen av den språklige formen kunne si oss noe filosofisk viktig om bokens innhold.

For å kunne teste om denne slutningen holder for *Logisch-philosophischen Abhandlung*, tar jeg for meg en beskrivelse av dens språklige form. Til denne beskrivelsen benytter jeg meg av metoder og begreper fra den litterære retorikken; resultatene relaterer jeg til spørsmål som har vært sentrale i fortolkningshistorien av *Logisch-philosophischen Abhandlung*.

Filosofi som klarlegging

Fremgangsmåten kan eksemplifiseres med forståelsen av logisk klargjøring: Ifølge *Logisch-philosophische Abhandlung* er filosofiens formål «den logiske klarlegging av tankene» (4.112). Og tanken «er det meningsfulle setningstegnet» (4). Derfor er målet med å filosofere å klarlegge setningen. Et avgjørende punkt er at *Logisch-philosophische Abhandlung* ikke bare sier dette. Gjennom sin komposisjon, ordlyd og stil viser den også hva klare uttrykk er – og hvordan selv utdelige utsagn kan klargjøres. Ved å undersøke uttrykksmåtene i verket lærer vi dermed hvordan klargjøring (og filosofering) kan gå for seg. Vi forstår Wittgensteins filosofi når vi forstår hans uttrykksmåte.

//]]]]> //]]>

Avhandlingen følger den wittgensteinianske vektleggingen av språklig form, og den viser at undersøkelser av den språklige formen må regnes som en del av den filosofiske analysen. Men det betyr ikke at en filosofisk tekst som *Logisch-philosophischen Abhandlung* bør ansees kun som diktning; det er også viktig å holde fast på at den er filosofi. Avhandlingen er dermed et bidrag til å vise hvordan to dimensjoner som i nåtiden ofte er ansett å være sterke motsetninger, går hånd i hånd med hverandre, og uten at den ene av de to går på bekostning av den andre.

Doktorgradsprosjektet har vært del av EU-prosjektet [Discovery](#).

Erbacher, Christian: *Zur philosophischen Bedeutung der sprachlichen Gestaltung von Wittgensteins Logisch-philosophischer Abhandlung*, Universitetet i Bergen 2010